

वार्षिक प्रतिवेदन

आर्थिक वर्ष : २०७६/०७७

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालय

छिर्कन, तनहुँ

वार्षिक प्रतिवेदन

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

मानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालय

छिर्कन, तनहुँ

सल्लाहकार :

रुपक महर्जन
संरक्षण अधिकृत

लेखन तथा सम्पादन :

लव गुरागाई, रेञ्जर

आवरण तस्विर : बीउ कुहियो चरा (Common Hawk Cuckoo) (अगाडी) सौजन्य: टेक घर्ती मगर
भानुभक्त प्राणी उद्यानको प्राकृतिक वन क्षेत्र (पछाडी) सौजन्य: लव गुरागाई

अन्य तस्विरहरु :

लव गुरागाई, रेञ्जर
सुवास पोखेल, रेञ्जर
सरत थापा, कार्यालय सहयोगी

आर्थिक वर्ष : २०७६/०७७

प्रकाशक : भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालय, छिर्कन, तनहुँ

सर्वाधिकार : प्रकाशकमा सुरक्षित

प्रकाशन प्रति : २०० प्रति

वेबसाइट : www.bhanubhaktazoologicalgarden.gov.np

इमेल : zoologicalgardenbhanu2018@gmail.com

मुद्रण :

सिग्मा जनरल अफसेट प्रेस
सानेपा, साँचल, ललितपुर
फोन: ०१-५५५४०२९

मेरो भनाई

विश्व मानचित्रमा नेपाल सानो देश भए पनि यहाँको भौगोलिक अवस्था र भू-सतहको उचाईले गर्दा हुने फरक मौसमको कारणले यहाँ विभिन्न प्रकारका वन्यजन्तु र वनस्पतिहरू पाइन्छन् । त्यसैले नेपाललाई विश्वमा नै जैविक विविधताको धनी देशको रूपमा चिनिन्छ । यहाँ पाउने जैविक विविधताको संरक्षण र व्यवस्थापन गर्न नेपाल सरकारले स्व-स्थानीय (In-situ) र पर-स्थानीय (Ex-situ) संरक्षणको नीति लिएको छ । पर-स्थानीय संरक्षणलाई दिगो रूपमा विकास गर्न सकेमा संकटमा परेका वन्यजन्तु एवं वनस्पतिको संरक्षण गर्न, प्रकृतिको महत्व र आवश्यकताको बारेमा आम समुदायमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्न, स्कूल शिक्षा अन्तर्गत विद्यालय तह देखि विभिन्न तहमा संरक्षण सम्बन्धी शिक्षा प्रदान गरी प्रकृतिक स्रोत भावी पुस्ताको लागि उपहारको रूपमा हस्तान्तरण गर्न र प्रकृतिमा आधारित पर्या-पर्यटन प्रवर्धन गरी सरकारले लिएको नीति बमोजिम स्थानीयस्तरमा रोजगारीको अवसरहरू सृजना गरी देशको आर्थिक समृद्धिमा योगदान गर्न सक्ने अवस्था लामो समयको निरन्तर प्रयास र लगानीबाट सम्भव हुन्छ ।

यसै सन्दर्भमा मिति २०७३/१०/२० मा नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को निर्णयानुसार मिति २०७४/१/१८ को नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तनहुँ जिल्ला व्यास नगरपालिकाको वडा नं ११ र १२ तथा भानु नगरपालिकाको वडा नं. ५ र ६ मा रहेका सामुदायिक वन, कबुलियती वन, सरकारद्वारा व्यवस्थित वन, राष्ट्रिय वनका आंशिक क्षेत्र तथा सो क्षेत्रसँग जोडिएको व्यक्तिको निजी जग्गालाई समेत समेटेी कूल ४२५ हेक्टर क्षेत्रफल सहित भानुभक्त प्राणी उद्यानको घोषणा भएको हो । घोषणा पश्चात कार्यालय स्थापना गरी शुरु गरिएको कार्यालय भवन निर्माण, तोकिएको क्षेत्रलाई तारवार (Fencing), गुरुयोजना तयारी र स्वीकृत कार्यक्रमहरूलाई यस आ.व.मा समेत निरन्तरता दिदै व्यक्तिको निजी जग्गा अधिग्रहण र मुआब्जा वितरणको लागि लगत संकलन सहित प्रारम्भिक कारवाही सम्पन्न भएको छ । त्यसै गरी गोरेटो वाटो, वनपथ जस्ता भौतिक पूर्वाधारहरू निर्माण कार्य सम्पन्न हुनुका साथै स्थानीय जनता र विद्यार्थीलाई जैविक विविधता, पर-स्थानीय संरक्षण र वन डहेलो व्यवस्थापन सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रमहरूले स्थानीयस्तरमा जनचेतनाको अभिवृद्धि गरी संरक्षणमा टेवा पुऱ्याएको विश्वास लिएको छु ।

यो पुस्तक मार्फत यस कार्यालयले आ.व. २०७६/०७७ मा संचालन गरिएका कार्यक्रमहरू तथा अन्य जानकारीमूलक विवरणहरू सर्वसाधारण, सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू, अध्ययन अनुसन्धानकर्ता लगायत सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई लाभदायक हुने विश्वास लिएको छु । साथै वार्षिक कार्यक्रम संचालन तथा कार्यान्वयन गर्न सहयोग पुऱ्याउनु हुने सम्पूर्ण संस्थाहरू, निर्माण व्यवसायीहरू, कर्मचारी, सामुदायिक वन, कबुलियती वनका पदाधिकारी लगायत सम्पूर्ण उपभोक्ताहरू तथा अन्य महानुभावहरू प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै यस प्राणी उद्यानको उद्देश्य प्राप्तीका लागि सम्बन्धित सबै क्षेत्रबाट निरन्तर सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

अन्तमा, यो वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्न महत्वपूर्ण भूमिका निभाउनु हुने रेञ्जर लब गुरागाई, लेखापाल विनोद गौतम, रेञ्जर सुवास पोखरेल र सहयोगी कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दै समावेश गरिएका विषयवस्तुहरूका बारेमा आदरणीय पाठक वर्गबाट समिक्षात्मक तथा रचनात्मक प्रतिक्रियाको समेत अपेक्षा राख्दछु ।

धन्यवाद ।

रूपक महर्जन
संरक्षण अधिकृत

विषय-सूची

अध्याय १. भानुभक्त प्राणी उद्यानको परिचय	१
१.१ पृष्ठभूमी	१
१.२ भानुभक्त प्राणी उद्यानको संक्षिप्त जानकारी	१
१.३ दुरदृष्टि, गन्तव्य, तथा उद्देश्य	२
१.४ नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्थाहरु	३
१.५ अवस्थिति र भू-उपयोग	३
१.६ सम्भावना तथा अवसर	५
अध्याय २. जैविक विविधता	६
अध्याय ३. आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा संचालित वार्षिक कार्यक्रमहरुको प्रगति	७
३.१ फेन्सिङ निर्माण कार्य	७
३.२ कार्यालय भवन निर्माण	८
३.३ कर्मचारी आवास भवन	८
३.४ भ्यू टावर निर्माण	८
३.५ वन पथ, गोरेटो बाटो र कल्भर्ट निर्माण	८
३.६ साइन बोर्ड/सुचना बोर्ड निर्माण	९
३.७ अध्ययन अनुसन्धान	९
३.८ जनचेतना अभिवृद्धि तथा सीप विकास कार्यक्रम	९
अध्याय ४. विविध	११
४.१ कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि	११
४.२ अनुगमन, निरीक्षण तथा अवलोकन	११
४.३ गुरु योजना र विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन	११
४.४ राजश्व संकलन	११
४.५ रोजगारीको विवरण	११
४.६ सांगठनिक संरचना र कर्मचारी व्यवस्थापन	१२
४.७ कर्मचारी स्वागत तथा विदाई	१२
४.८ जग्गा प्राप्ती सम्बन्धमा	१२

अनुसूचीहरू	१३
अनुसूची-१ नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित भानुभक्त प्राणी उद्यानको चारकिल्ला.....	१३
अनुसूची-२ भानुभक्त प्राणी उद्यानको लागि स्वीकृत अस्थायी दरवन्दी विवरण र पदपूर्तिको अवस्था...	१४
अनुसूची-३ भानुभक्त प्राणी उद्यानमा कार्यरत कर्मचारीहले सहभागी भएको तालिमको विवरण	१५
अनुसूची-४ आ.व २०७६/०७७ मा भानुभक्त प्राणी उद्यान भ्रमण गर्ने विशिष्ट व्यक्तिहरूको विवरण.....	१५
अनुसूची-५ भानुभक्त प्राणी उद्यानको आ.व. २०७६/०७७ को वार्षिक प्रगति विवरण	१६
अनुसूची-६ मुआब्जा वितरणको प्रयोजनार्थ संकलित भानुभक्त प्राणी उद्यानको सिमाना (क्षेत्र) भित्र पर्ने जग्गाहरूको विवरण.....	१८
अनुसूची-७ भानुभक्त प्राणी उद्यानमा पाइएका चराहरूको विवरण	२८
अनुसूची-८ भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालयका कार्यालय प्रमुखहरूको विवरण	३२

तालिका

तालिका-१ उद्यानमा आंशिक रूपमा समेटिएका सामुदायिक वनको विवरण	४
तालिका-२ उद्यानमा आंशिक रूपमा समेटिएका कवुलियती वनहरू एवं खोलानाला, ऐलानी जग्गा तथा राष्ट्रिय वन तथा निजी जग्गाको क्षेत्रफल विवरण	५
तालिका-३ प्राणी उद्यान आसपासमा पाईने वन्यजन्तु तथा वनस्पति प्रजातिहरू	६
तालिका-४ आ.व. २०७६/०७७ को वार्षिक कार्यक्रमको प्रगति	७
तालिका-५ स्कूल शिक्षा कार्यक्रम सम्बन्धी विवरण.....	१०
तालिका-६ सरुवा सम्बन्धी विवरण	१२

अध्याय १

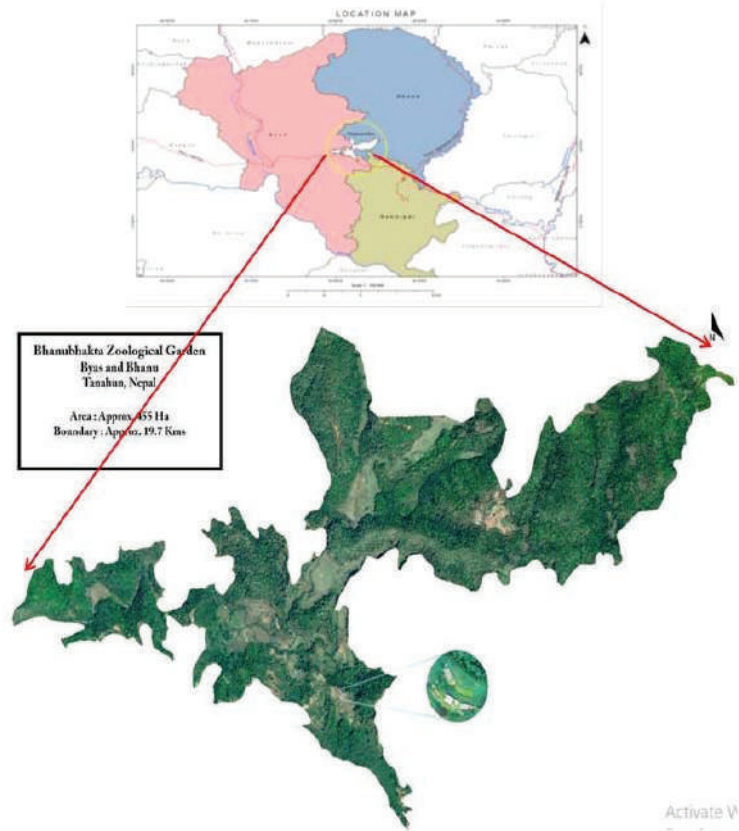
भानुभक्त प्राणी उद्यानको परिचय

१.१ पृष्ठभूमि :

वन क्षेत्रमा भएको खण्डिकरण, क्षयिकरण र विनास, अधिक उपयोग, डढेलो, अतिक्रमण, वातावरणीय प्रदुषण, जलवायु परिवर्तनको नकारात्मक प्रभाव जस्ता जोखिमहरुको कारणले कतिपय वन्यजन्तुका प्रजातिहरु लोप भएका छन् भने कतिपय लोप हुने अवस्थामा पुगेका छन् । वन, वनस्पति, वन्यजन्तु र समग्र जैविक विविधताको संरक्षण, सम्बर्धन, सदुपयोग र व्यवस्थापनका लागि नेपाल सरकारले नीतिगत, कानूनी, संरचनागत र मानवीय स्रोत एवं साधन व्यवस्थापनका प्रयासहरु गर्दै आएको छ । खासगरी स्व-स्थानीय (In-situ Conservation) संरक्षणको लागि राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष, संरक्षण क्षेत्रको स्थापना र व्यवस्थापन गर्दै वन्यजन्तु संरक्षणबाट वातावरणीय सन्तुलन तथा आर्थिक विकासका लागि नेपाल सरकारबाट फरक फरक व्यवस्थापकिय पद्धती अवलम्बन गरि अनवरत रुपमा समयानुकुल प्रयासहरु गर्दै आएको छ । यसका अतिरिक्त नेपाल सरकारबाट वन र वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धी शिक्षा दिनका लागि जैविक विविधता र यसको महत्व बारेमा प्रचारप्रसार, अध्ययन अनुसन्धान, टुहुरा तथा घाइते वन्यजन्तुहरुको व्यवस्थापन हुँदै आएको छ भने वंशाणुगत विविधताको संरक्षणको लागि चिडियाखाना, प्रजनन केन्द्र र प्राणी उद्यान स्थापना र संचालनबाट पर-स्थानीय संरक्षणका (Ex-situ Conservation) प्रयास गर्दै आएको छ ।

१.२ भानुभक्त प्राणी उद्यानको संक्षिप्त जानकारी :

आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को वजेट वक्तव्यमा नेपालको सात वटै प्रदेशमा प्रदेशस्तरीय प्राणी उद्यान स्थापनाका लागि संभाव्यता अध्ययन गर्ने उल्लेख भएको थियो । वजेटलाई कार्यान्वयन गर्ने क्रममा तनहुँ जिल्लाको २७°५९'१८.३५" आक्षांश र ८४°२९'१३.३३" देशान्तरमा स्थित साविक घाँसिकुवा, वरभञ्ज्याङ्ग (हाल व्यास न.पा. वडा नं. ११, १२ र भानु न.पा. वडा नं. ५, ६) आसपासका ८ वटा सामुदायिक वनको आशिक क्षेत्र, ५ वटा कबुलियती वन, निजी आवादी, तथा खोलानाला, ऐलानी, पर्ति र राष्ट्रिय वनको भागलाई समेटि जम्मा ४२५ हेक्टर क्षेत्रफलको भू-भागलाई मिति २०७३/१०/२० मा नेपाल सरकार (मन्त्रपरिषद्)को निर्णयानुसार भानुभक्त प्राणी उद्यानको घोषणा भई मिति २०७४/१/१८ गते नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी स्थापना भएको हो । उद्यानको चारकिल्ला अनुसूची-१ मा समावेश गरिएको छ ।

भानुभक्त प्राणी उद्यानको अवस्थिति नक्सा

भानुभक्त प्राणी उद्यानको संक्षिप्त विवरण :

- स्थापना :-** मिति २०७३/१०/२० गते नेपाल सरकार (मन्त्रपरिषद्) को निर्णय र मिति २०७४/०१/१८ गतेको नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित ।
- स्थान :-** तनहुँ जिल्ला भानु नगरपालिका वडा नं. ५ र ६ र व्यास नगरपालिका वडा नं. ११ र १२, गण्डकी प्रदेश, तनहुँ, नेपाल ।
- क्षेत्रफल :-** ४२५ हेक्टर ।
- भू-उपयोगिता :-** २९.३६ हेक्टर खेतीयोग्य जमिन, २३.६४ हेक्टर खोलानाला क्षेत्र, ३५६ हेक्टर वनक्षेत्र, अन्य १६ हेक्टर
- उद्यानमा समावेश गरिएको वन :-** ८ वटा सामुदायिक वनका आंशिक क्षेत्र तथा ५ वटा कवुलियती वनको आंशिक क्षेत्र ।
- मुख्य वनस्पति :-** साल, साज, कटुस, चिलाउने आदी ।
- मुख्य वन्यजन्तु :-** चितुवा, रतुवा, स्याल, खरायो, वंदेल, वन विरालो, रातो बादर, सालक आदी ।
- जलवायु :-** उष्ण देखी समशितोष्ण ।
- बिशेषता :-**
- पृथ्वी राजमार्ग संग सडक संजालमा जोडिएको कारण सहज पहुँच,
 - वन्यजन्तुलाई आवश्यक पर्ने पानीको लागि प्रसस्त मुहानहरु भएको,
 - जलवायु तथा भौगोलिक विविधता रहेको,
 - पोखरा, बन्दिपुर, लुम्बिनी र चितवन जस्ता पर्यटकिय क्षेत्रसंग जोडिएको,
 - धार्मिक, सांस्कृतिक र ऐतिहासिक रुपमा महत्वपूर्ण क्षेत्र रहेको ।

१.३ दूरदृष्टि, गन्तव्य तथा उद्देश्यहरु :

● दूरदृष्टि

वन्यजन्तुहरुको पर-स्थानीय संरक्षण (Ex-situ Conservation) मार्फत आमोद-प्रमोदलाई बढावा दिई स्थानीय स्तरमा रोजगारीहरु श्रृजना गरी राष्ट्रिय सम्बृद्धि हासिल गर्न टेवा पुऱ्याउने ।

● गन्तव्य

स्थानीय र राष्ट्रिय सम्बृद्धिमा टेवा पुऱ्याउनको लागि नेपालका रैथाने वा गैर-रैथाने वन्यजन्तु सहितको उद्यानको स्थापना र सञ्चालन ।

● उद्देश्यहरु

१. नेपालका रैथाने र गैर-रैथाने वन्यजन्तुको संरक्षण गर्नु ।
२. वन्यजन्तु संरक्षण मार्फत आमोद-प्रमोद प्रदान र संरक्षण शिक्षा प्रदान गर्नु ।

३. वन्यजन्तुको वैज्ञानिक अध्ययन अनुसन्धान गर्नु ।
४. पर्या-पर्यटन प्रवर्धन गरी स्थानिय जनताको जीवनस्तर वृद्धि गर्न टेवा पुऱ्याउनु ।
५. घाइते र टुहुरा वन्यजन्तुको उद्धार र व्यवस्थापन गर्नु ।

१.४ नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्थाहरु :

● तत्कालिन वन नीति २०७१

वन नीति २०७१ को नीति २ मा “जैविक विविधता र स्रोतको संरक्षण लगायत वातावरणीय सेवाबाट प्राप्त हुने लाभ वृद्धि गर्दै न्यायोचित वितरण सुनिश्चित गर्ने” भनी उल्लेख भएको छ । सो नीति अर्न्तगतका कार्यनीतिहरुमा वन्यजन्तु संरक्षणको लागि देहायको कार्यक्रमहरु रहेका छन् ।

- संकटापन्न, दुर्लभ, लोपोन्मुख वनस्पति र वन्यजन्तुको स्व-स्थानीय र पर-स्थानीय संरक्षण गरिनेछ ।
- चिडियाखानाको स्थापना एवं विस्तार गरिनेछ ।

● वन नीति २०७५

वन नीति २०७५ मा निम्न नीतिमा “राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष, शिकार आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र, मध्यवर्ती क्षेत्र, संरक्षित वन, सिमसार क्षेत्र, प्राणी उद्यान, वनस्पति उद्यान लगायत सबै संरक्षित क्षेत्रहरुलाई पर्यापर्यटनको आधारको रूपमा प्रवर्धन र विकास गरिनेछे” र “दुर्लभ, लोपोन्मुख र संरक्षित लगायत वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको स्व-स्थानीय र परस्थानीय संरक्षण र व्यवस्थापन गरिने छ” भनी उल्लेख भएको छ ।

● राष्ट्रिय जैविकविविधता रणनीति तथा कार्य योजना (सन् २०१४-२०२०)

यस रणनीति तथा कार्ययोजनाको सिद्धान्त ३ मा “स्व-स्थानीय तथा पर-स्थानीय संरक्षण मार्फत जैविक विविधता संरक्षण गर्ने” भनी उल्लेख भएको छ ।

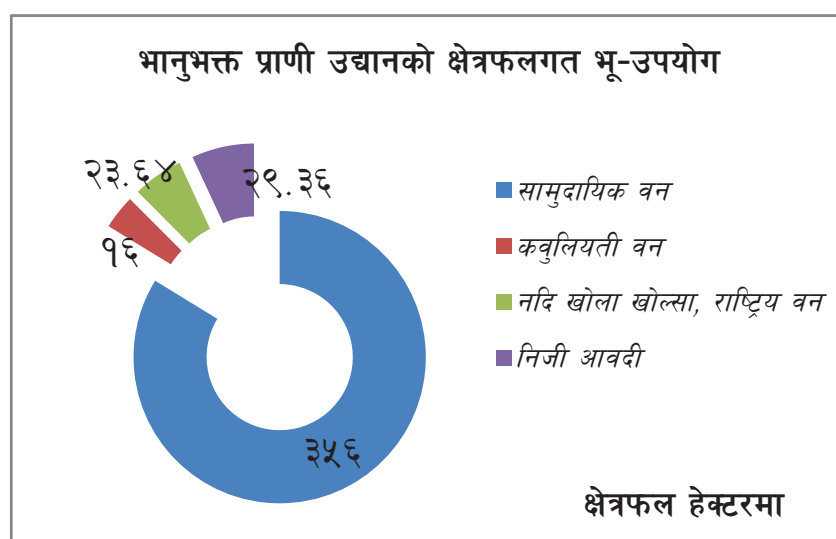
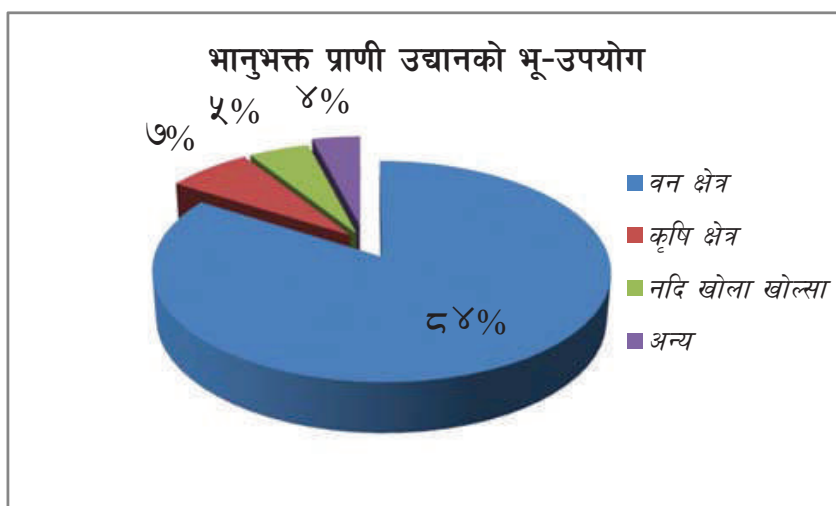
यस कार्ययोजनाका १६ वटा विशेष रणनीति तथा प्राथमिक कार्यक्षेत्र मध्ये प्रजाति तथा वंशाणुगत विविधता संरक्षण प्रवर्धन अर्न्तगत “लोपोन्मुख वन्यजन्तुको संरक्षणका लागि पर-स्थानीय संरक्षणलाई सुदृढ गर्दै कम्तिमा २ नयाँ चिडियाखाना उचित क्षेत्रमा स्थापना गर्ने” भनी उल्लेख भएको छ ।

● राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९

यस ऐनको दफा २ को परिभाषाको खण्ड (च२) मा “चिडियाखाना ” भन्नाले संरक्षण शिक्षा, मनोरञ्जन, प्रजनन, वंशाणु श्रोतको संरक्षण, अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने उद्देश्यले जीवजन्तुहरु परस्थानमा प्रदर्शनीमा राखी व्यवस्थापन गरिएको स्थान सम्भन्नुपर्छ र सो शब्दले अर्न्तराष्ट्रिय प्रचलन अनुसार स्थापना गरिने प्राणी उद्यान (जुलोजिकल गार्डेन) लाई समेत जनाउँछ” भनी उल्लेख भएको छ । सोही ऐनको दफा (१५ग) मा “चिडियाखाना, वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र तथा वन्यजन्तु अस्पताल स्थापना गर्न सकिने” सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ ।

१.५ अवस्थिति र भू-उपयोग:

यस प्राणी उद्यानले तनहुँ जिल्लाको व्यास न.पा.र भानु न.पा.का साविकको ८ वटा सामुदायिक वन क्षेत्रको आंशिक भागको ३५६ हेक्टर, ५ वटा कबुलियती वन क्षेत्रको आंशिक भागको १६ हेक्टर, खोलानाला, ऐलानी जग्गा तथा राष्ट्रिय वनको २३.६४ हेक्टर र निजी आवादी जग्गाको २९.३६ हेक्टर गरि जम्मा ४२५ हेक्टर क्षेत्रफल समेटेको छ । जस अनुसार यस प्राणी उद्यानमा ८४% वन क्षेत्र, ७% कृषि क्षेत्र, ५% नदि, खोला, खोल्सा र ४% अन्य क्षेत्र रहेको छ ।

आंशिक रूपमा समेटिएका सामुदायिक वन, कबुलियती वन र राष्ट्रिय वनहरूको विवरण तालिका १ र २ मा र निजी जग्गाको विवरण अनुसूची-६ मा समावेश गरिएको छ।

तालिका-१ : उद्यानमा आंशिक रूपमा समेटिएका सामुदायिक वनको विवरण :-

क्र.सं.	सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	क्षेत्रफल (हे.)	कैफियत
१	पालिङ्ग	साविक घाँसीकुवा-४, ७ हाल व्यास न.पा.११	४५	
२	काली	साविक घाँसीकुवा-८ हाल व्यास न.पा.१२	४२	
३	धारापानी	साविक घाँसीकुवा-६ हाल व्यास न.पा.११	२६	
४	पातालडाँडा	साविक वरभञ्ज्याङ्ग-६,७, हाल भानु न.पा.-५	७३	
५	आमडाँडा गिद्धेवास	साविक वरभञ्ज्याङ्ग-२, हाल भानु न.पा.-५	४२	
६	कोटकालिका	साविक वरभञ्ज्याङ्ग-३, हाल भानु-५	४५	
७	गैह्राथोक	साविक वरभञ्ज्याङ्ग-८, हाल भानु न.पा.-६	१३	
८	मान्द्रेकालिका	साविक वरभञ्ज्याङ्ग-९, हाल भानु न.पा.-६	७०	
	उल्लेखित आठ वटा सामुदायिक वनहरूको भानुभक्त प्राणी उद्यानमा समावेश भएको क्षेत्रफल जम्मा		३५६	

तालिका-२ : उद्यानमा आंशिक रूपमा समेटिएका कबुलियती वनहरु एवं खोलानाला, ऐलानी जग्गा तथा राष्ट्रिय वन तथा निजी जग्गाको क्षेत्रफल विवरण :-

क्र.सं.	कबुलियती वन र अन्य वन क्षेत्र	ठेगाना	क्षेत्रफल (हे.)	कैफियत
१	लामीस्वारा कबुलियती वन सहित २ वटा क.व.	साविक वरभञ्ज्याङ्ग-७	७.५	
२	खहरेपानी कबुलियती वन सहित ३ वटा क.व.	साविक घाँसीकुवा-२ र ४	८.५	
३	खोला नाला, ऐलानी जग्गा तथा राष्ट्रिय वन		२३.६४	
४	निजी आवादी जग्गा		२९.३६	
५	उल्लिखित ५ वटा कबुलियती वनहरुको र राष्ट्रिय वन तथा निजी जग्गासमेत		६९	

१.६ सम्भावना तथा अवसर :

गण्डकी प्रदेशमा पर्ने ११ वटा जिल्लामध्ये दक्षिण-पूर्वी भेगमा अवस्थित तनहुँ जिल्लामा रहेको भानुभक्त प्राणी उद्यान पृथ्वी राजमार्गसंग जोडिएको हुँदा यातायातको दृष्टिकोणबाट सहज पहुँचमा रहेको छ । ठुलो क्षेत्र, भू-वनोट र हावापानीका साथै प्रशस्त मात्रामा पानीको स्रोत भएकोले नेपालको भौगोलिक विविधता अनुसार पाइने वन्यजन्तुहरुलाई उपयुक्त वासस्थान हुने देखिन्छ ।

महत्वपूर्ण ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र धार्मिक क्षेत्रका साथै जातिय विविधता समेत रहेको यस क्षेत्र चितवन, बन्दिपुर, पोखरा र लुम्बिनी लगायत प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यहरुको नजिकमा हुनु नै यस प्राणी उद्यानको सम्भावना र अवसर हो भनी लिन सकिन्छ ।

अध्याय २

जैविक विविधता

भानुभक्त प्राणी उद्यानको चारैतिर वन क्षेत्र र यसको उचाई ४१५ मिटर देखि ८२४ मिटर सम्म भएकोले भिन्न भिन्न हावापानीमा रहने वन्यजन्तुको लागि सुँहाउदो वातावरण रहेको छ। यस क्षेत्रमा प्राकृतिक रूपमा चितुवा, भालु, दुम्सी, बाँदर, रतुवा, लोखर्के, लुईचे, तित्रा लगायतका वन्यजन्तुहरु पाइन्छ। यस क्षेत्रमा पाईने मुख्य वन्यजन्तु तथा वनस्पति प्रजातिको विवरण तालिका-३ मा दिईएको छ।

तालिका-३ : प्राणी उद्यान आसपासमा पाईने वन्यजन्तु तथा वनस्पति प्रजातिहरु :-

क्र.सं.	वर्गीकरण	प्रजातिहरु	कैफियत
१	वनस्पति प्रजाति	साल, कटुस, चिलाउने, क्यामुनो, खयर, पङ्के, बोट-धँगैरो, चाँप, भलायो, रातोपाते, सिमल, लाँकुरी, आँप, केरा, खिरा, बेल, साज, कुटमिरो, गिद्वेनी, गोवरी, कुरीलो, अमला, जामुन, अमरा, तुथो, टाँकी, टुनी, बकाईनो, पाखुरी, डुम्री, दवदवे, धयरो, अंगेरी, पाती, हरो, बरो, सिरिस, सिम्लीगान, सिन्दुरे, इपिलइपिल, पँदेल, कुंयालो, भकिम्लो, लालुपाते, खनायो, ठोटने, तेजपात, नुनढिके, अर्चले, नीउरो, गिठा, भ्याकुर, आरु, आरुबखडा, लिची, निवुवा, कागती, रुखकटहर,समी, पिपल, वर, चिउरी, विडी, सान्दन, खमारी, सिस्नो आदी।	
२	वन्यजन्तु प्रजाति		
२.१	स्तनधारी	चितुवा, बाँदर, खरायो, रतुवा, दुम्सी, वन विरालो, निरविरालो, चरिबाघ, स्याल, लंगुर, रातो बाँदर, मलसाप्रो, लोखर्के, न्याउरी मुसो, चमेरो आदी।	
२.२	पंछी	तित्रा, हिमाली गिद्ध,काकाकुल, चस्मे उलुक, कोकले, लाटो कोसेरो, ढुकुर, चिवे, जुरेली, कोईली, कालिज, लामपुच्छे, सुगा, न्याउली, हुटिट्याउँ, ठेउवा, गौथली, तोरीगाँडा, माटीकोरे आदि। विस्तृत विवरण अनुसूची- ७ मा दिईएको छ।	
२.३	घस्रने तथा उभयचर	भैसे गोहोरो, गोमन सर्प, धामन सर्प, चिचिण्डे सर्प, हरेउ, भ्यागुता, छेपारो आदी।	

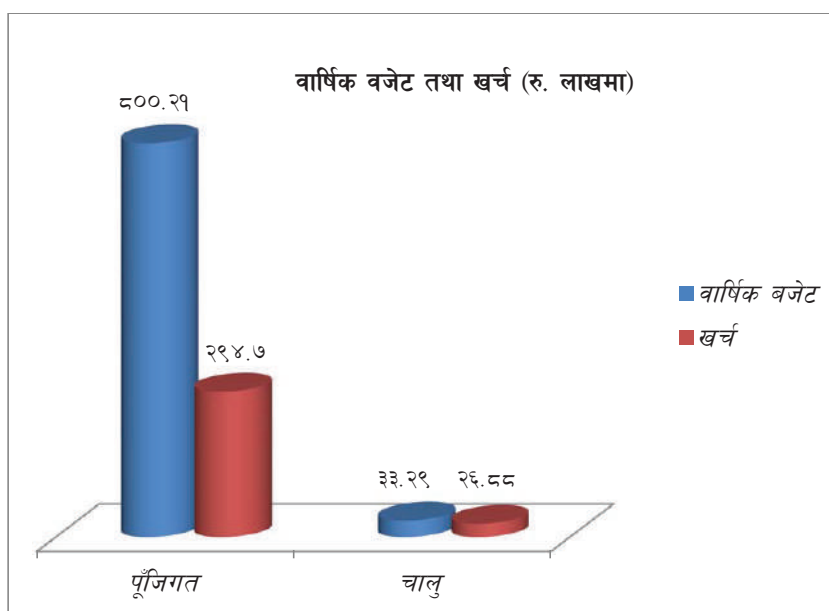
अध्याय ३

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा सञ्चालित वार्षिक कार्यक्रम र प्रगति

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना अन्तर्गत आ.व. २०७६/०७७ को वार्षिक कार्यक्रम अनुसार पूर्णगत तथा चालु खर्च शिर्षकमा विभिन्न कार्यक्रमहरु सम्पन्न भएको छ। सम्पन्न भएका उक्त कार्यक्रमको विस्तृत प्रगति विवरण अनुसूची-५ मा उल्लेख गरिएको छ। यस आ.व.को वार्षिक कार्यक्रम, बजेट, खर्च र भारित तथा वित्तिय प्रगतिको संक्षिप्त विवरण तालिका-४ मा दिइएको छ।

तालिका-४ : आ.व. २०७६/०७७ को वार्षिक कार्यक्रमको प्रगति :-

सि. नं.	कार्यक्रमको नाम	जम्मा बजेट (रु. लाखमा)			वार्षिक प्रगति (रु. लाखमा)			प्रगति प्रतिशत	
		पूर्णगत	चालु	जम्मा	पूर्णगत	चालु	जम्मा	भारित	वित्तिय
१.	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना (भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालय, तनहुँ)	८००.२१	३३.२९	८३३.५	२९४.७०	२६.८८	३२१.५८	४०.५९	३८.५८

मुख्य कार्यक्रमको विवरण

३.१ फेन्सिङ निर्माण कार्य :

आ.व २०७६/०७७ को पूर्णगत खर्चतर्फको फेन्सिङ निर्माण कार्यका लागि नियमानुसार ठेक्का प्रक्यावाट रु. ३ करोड ३७ लाख ३५ हजारमा सम्झौता भएकोमा आ.व.को अन्त्य सम्ममा ११.४६८ कि.मि बाटोको ट्रयाक खन्ने कार्य र २२०० वटा पोल गाडी सो पोलमा ५७५.५५ मिटर तारजाली लगाउने कार्य सम्पन्न भएको

उद्यानको सिमानामा फेन्सीङ निर्माण

छ। उक्त कार्य सम्भौता बमोजिमको हुन नसकि अपुरो रहेको छ। सो कार्यको लागि जम्मा रु. १ करोड ३३ लाख १६ हजार २७० रुपैया पैसा ९५ खर्च भएको छ।

३.२ कार्यालय भवन निर्माण:

आ.व २०७६/०७७ को पूँजगत खर्च तर्फको कार्यालय भवन निर्माणका लागि रु.२ करोड ३ हजार ८ सय १२ रुपैया पैसा ६० मा ठेक्का सम्भौता भई आ.व.को अन्त्य सम्ममा निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा कोरोना भाइरस कारण कामदार र निर्माण सामग्रीको अभाव भइ करिव ९०% काम सम्पन्न भएको छ। उक्त भवनको लागि जम्मा रु. १ करोड ५८ लाख ८१ हजार ९६ रुपैया पैसा २ खर्च भएको छ।

प्राणी उद्यानको कार्यालय भवन

३.३ कर्मचारी आवास भवन:

आ.व २०७६/०७७ को पूँजगत खर्चतर्फको कर्मचारी आवास भवन निर्माण कार्यका लागि नियमानुसार ठेक्का प्रक्यावाट रु. ३६ लाख ६५ हजार रुपयामा सम्भौता भएकोमा आ.व.को मसान्त सम्ममा भुईँ तल्लाको जग, पिल्लर र ढलानको निर्माण मात्र सम्पन्न भई उक्त निर्माण कार्य अपुरो रहेको छ। उक्त कार्यको लागि जम्मा रु. १४ लाख १२ हजार १ सय ९६ रुपैया पैसा ३४ खर्च भएको छ।

अपुरो कर्मचारी आवास भवन

३.४ भ्यू टावर निर्माण :

आ.व २०७६/०७७ को पूँजगत खर्चतर्फको भ्यू टावर निर्माण कार्यका लागि नियमानुसार ठेक्का प्रक्यावाट रु. १८ लाख १७ हजार रुपयामा सम्भौता भएकोमा आ.व. को मसान्त सम्ममा एक तल्ला सम्मको ढलान र भन्ज्याङ् मात्र निर्माण सम्पन्न भई उक्त निर्माण कार्य अपुरो रहेको छ। उक्त कार्यको लागि जम्मा रु. ८ लाख ७१ हजार ६५ रुपैया पैसा ७५ खर्च भएको छ।

अपुरो भ्यू-टावर

३.५ वनपथ, गोरेटो बाटो र कल्भर्ट निर्माण:

आ.व. २०७६/७७ मा देउराली घर्ती गाउँदेखि सिम्ले सम्म ५.८६५ कि.मि. वनपथ निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ। उक्त वनपथ निर्माणको लागि जम्मा रु. १ लाख ३७ हजार ३ सय ६४ रुपैया पैसा २७ खर्च भएको छ। कार्यालय भवन देखि घर्ती गाउँ-आग्लेरह-चेपाडवस्ती हुँदै

वनपथ निर्माण

गोरेटो बाटो निर्माण

ढुडेखेत सम्म जम्मा २.१९ कि.मि. गोरेटो बाटो निर्माण सम्पन्न भएको । उक्त गोरेटो बाटोको लागि जम्मा रु. २ लाख ३१ हजार ६ सय ३१ रुपैया पैसा ७५ खर्च भएको छ । देउराली घर्ती गाउँदेखि सिम्ले सम्मको वनपथमा रहेको खोल्साहरुमा दुई स्थानमा ट्यूम पाइप राखि कल्भर्ट निर्माण गरिएको छ । सो कार्यको लागि जम्मा रु १ लाख ६८ हजार ६ सय २५ रुपैया पैसा ३८ खर्च भएको छ ।

कल्भर्ट निर्माण

३.६ साइनबोर्ड/सूचना बोर्ड निर्माण:

यस प्राणी उद्यानको दक्षिणी सिमाना पृथ्वी राजमार्ग, छिर्कन, देउराली, कार्यालय प्राङ्गण, गरमभञ्ज्याङ्ग, ढुङ्गागाडे र मिलनचोक लगायतका क्षेत्रमा गरि ७ स्थानमा जानकारीमूलक सूचना सहितको साइनबोर्ड निर्माण गरी राखिएको छ ।

साइनबोर्ड/सूचना बोर्ड निर्माण

३.७ अध्ययन अनुसन्धान :

डुन्डुल

आ.व. २०७६/०७७ को चालु खर्चतर्फको “जैविक विविधता सम्बन्धी प्रोफाइलिङ” कार्यक्रम संचालन गर्न यस प्राणी उद्यान र आसपासका क्षेत्रमा पाइने पंछीहरुको चेक लिस्ट तयार गर्ने उद्देश्यले चरा विज्ञ श्री टेक घर्ती मगर, रेञ्जर लब गुरागाई र रेञ्जर सुवास पोखरेल सहितको टोलीले पंछी सर्भेक्षणको कार्य गरेको थियो । यो अध्ययन पहिलो अध्ययन भएकोले वनक्षेत्र र नजिकका वस्तीमा भएका गोरेटो बाटोहरुलाई ट्रान्जेक्ट बनाइ उक्त ट्रान्जेक्टमा सर्भेक्षण गर्दा फेला परेको सबै प्रजातीका पंछीहरुको अभिलेख राखिएको छ । २०७६ सालको माघ र फाल्गुन महिनाको विहान र अपरान्हको समयमा गरिएको उक्त सर्भेक्षणमा विशेष गरि यस क्षेत्रमा पाइने रैथाने र जाडो महिनामा आउने आगन्तुक पंछीहरु पाइएको थियो । उक्त अध्ययन अनुसन्धानका क्रममा जम्मा १४१ प्रजातीका पंछी फेला परेको छ । यसको विस्तृत विवरण अनुसूची-७ मा समावेश गरिएको छ ।

३.८ जनचेतना अभिवृद्धि तथा सीप विकास कार्यक्रम :

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा स्थानीय समुदाय तथा सरोकारवालाहरुलाई वन र वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्नको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिएका थिए । उक्त कार्यक्रमहरु निम्नानुसार रहेको छ ।

३.८.१ संरक्षण सम्बन्धी स्कूल शिक्षा कार्यक्रम :

वन र वन्यजन्तु संरक्षणमा विद्यार्थी र शिक्षण संस्थाको भूमिका समेटेर जैविक विविधता संरक्षण, जलवायु परिवर्तन, चोरी शिकार नियन्त्रण र वन तथा वन्यजन्तुको महत्व सम्बन्धी जानकारी गराउने उद्देश्यले यस प्राणी उद्यानसँग जोडिएको क्षेत्रमा रहेका ५ विद्यालयमा एक दिने स्कूल शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो। उक्त कार्यक्रममा विद्यार्थी र शिक्षक गरि जम्मा ३३३ जनाको सहभागीता रहेको थियो। यस कार्यक्रमले स्थानीयस्तरमा वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि हुने एवं वन्यजन्तुको चोरी शिकार र तिनका अङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्ने कार्यमा सहयोग पुग्ने देखिएको छ। उक्त कार्यक्रम सम्बन्धी विवरण तालिका-५ मा दिइएको छ।

स्कूल शिक्षा कार्यक्रम, नावरुड

तालिका-५ : स्कूल शिक्षा कार्यक्रम सम्बन्धी विवरण :-

क्र.सं	मिति	कार्यक्रम	स्थान	सहभागी संख्या
१	२०७६/११/८	सरस्वती सदन मा वि	भानु ५, मैवल	६५
२	२०७६/११/२०	सिद्धेश्वरी मा वि	ब्यास १२, कमलवारी	६१
३	२०७६/११/२१	विष्णु मा वि	बन्दीपुर गा पा , नाला	६४
४	२०७६/११/२२	आदर्श सरस्वती मा वि	भानु ६, नावरुड	७८
५	२०७६/११/२३	अमरज्योति मा वि	ब्यास १२, छिर्कन	६६
जम्मा				३३३

३.८.२ वन डढेलो व्यवस्थापन तालिम :

यस प्राणी उद्यानको आसपासका क्षेत्रमा रहेका सामुदायिक वनका उपभोक्ताहरूलाई वन डढेलोको जोखिम तथा सोको व्यवस्थापन सम्बन्धमा २०७६/१०/१८ गते एक दिने तालिम कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो। उक्त कार्यक्रममा विभिन्न सामुदायिक वनका पदाधिकारीहरू र यस उद्यानका कर्मचारीहरू गरि जम्मा ४१ जनाको सहभागिता रहेको थियो। उक्त तालिम पश्चात सहभागीहरूले आफ्नो वन क्षेत्रमा वन डढेलोको जोखिम क्षेत्र पहिचान र सोको व्यवस्थापन गर्ने क्षमता अभिवृद्धि भई वन डढेलो रोकथाम तथा नियन्त्रणमा सहयोग पुग्नेछ।

डढेलो व्यवस्थापन तालिम कार्यक्रम

अध्याय ४ विविध

४.१ कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि :

आ.व. २०७६/०७७ मा यस कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्नका लागि तालुक निकाय र संरक्षण साभेदार संस्थाहरुबाट आयोजना गरिएको विभिन्न तालिम, गोष्ठी कार्यक्रममा कर्मचारीहरुलाई सहभागी गराइएको छ। यसको विस्तृत विवरण अनुसूची-३ मा उल्लेख गरिएको छ।

४.२ अनुगमन, निरीक्षण तथा अवलोकन :

यस कार्यालयले सम्पादन गरेका विभिन्न कार्यक्रमहरुको अनुगमन, निरीक्षण गर्न विभिन्न महानुभावहरु आउनु भएको थियो। उक्त अनुगमन तथा निरीक्षणमा आउनुहुने व्यक्तिहरुबाट यस प्राणी उद्यानले हालसम्म गरेको प्रगतिको प्रशंसा गर्दै प्राणी उद्यानको उद्देश्य अनुरूप क्षेत्रहरु पहिचान गरी दिर्घकालीन योजना बनाइ कार्यान्वयन पक्षलाई ध्यान दिन र सबै सरोकारवालाहरूसंग निरन्तर समन्वय हुन सुझाव एवं निर्देशन प्राप्त भएको थियो। आ.व. २०७६/०७७ मा यस उद्यानमा भ्रमण गर्ने विशिष्ट व्यक्तिहरुको विवरण अनुसूची-४ मा उल्लेख गरिएको छ।

सदर चिडियाखाना जाउलाखेल, ललितपुरका प्रमुख
डा. चिरन्जीवी प्रसाद पोखरेल

४.३ गुरुयोजना र विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन :

यस प्राणी उद्यानलाई दिर्घकालीन रुपमा व्यवस्थापन गर्न गुरुयोजना तयार गर्ने क्रममा मस्यौदा तयार भएको छ। उक्त मस्यौदा स्वीकृतिका लागि राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग मार्फत वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा पेश गर्न विभिन्न तहमा छलफल गरि प्राप्त राय सुझावहरु समावेश गरी अन्तिम चरणमा रहेको छ। उद्यानको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) निर्माणको लागि सौ को कार्यसूची (TOR) तयार भएको छ।

४.४ राजश्व संकलन :

आ.व २०७६/०७७ मा यस कार्यालयमा जम्मा रु ९ लाख ७२ हजार ३ सय ४३ रुपैयाँ राजश्व रकम संकलन भएको छ।

४.५ रोजगारीको विवरण :

यस कार्यालयको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमहरु संचालन गर्दा यस आ.व.मा जम्मा रु. २ करोड ९० लाख १८ हजार ७ सय ४४ खर्च भई जम्मा १०,३६४ श्रमदिन रोजगारी सृजना भएको छ।

४.६ कार्यालयको सांगठनिक संरचना, पदपूर्ति र कर्मचारी व्यवस्थापन :

यस प्राणी उद्यान संचालन र व्यवस्थापनको लागि नेपाल सरकार (मन्त्रपरिषद्) ले अस्थायी दरवन्दी सृजना गरि राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गतका कर्मचारीहरूलाई काजमा खटाइ कार्य हुँदै आएको छ। यस आ.व. को लागि १७ जना कर्मचारीहरूको अस्थायी दरवन्दी स्वीकृत भएकोमा ८ जना मात्र कर्मचारीहरूको पदपूर्ति भई कार्य भएको छ। स्वीकृत अस्थायी सांगठनिक संरचना र कार्यरत कर्मचारीको विस्तृत विवरण अनुसूची-२ मा समावेश गरिएको छ।

४.७ कर्मचारी स्वागत तथा विदाई :

यस कार्यालयका संरक्षण अधिकृत श्री वीरेन्द्र प्रसाद कंडेल राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणीमा बढुवा भई गएपछि रिक्त हुन गएको पदमा कार्यालय प्रमुखको रूपमा संरक्षण अधिकृत श्री रुपक महर्जनलाई खटाइएको छ। आ.व. २०७६/०७७ मा यस कार्यालयबाट सुरुवा भई जाने र आउने कर्मचारीहरूको विवरण तालिका-६ र हालसम्म यस कार्यालयका कार्यालय प्रमुखहरूको विवरण अनुसूची-८ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका-६ : सुरुवा सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	नाम	पद	साविक कार्यालय	सुरुवा भएको कार्यालय	कैफियत
१	वीरेन्द्र प्रसाद कंडेल	संरक्षण अधिकृत	भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालय	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	बढुवा
२	रुपक महर्जन	संरक्षण अधिकृत	लामटाड राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालय	काज सुरुवा
३	लव गुरागाई	रेञ्जर	शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालय	काज सुरुवा
४	सुदिप राज अधिकारी	रेञ्जर	भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालय	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	काज फिर्ता
५	सुवास पोखेल	रेञ्जर	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालय	काज सुरुवा
६	मनोज काफ्ले	गेमस्काउट	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालय	काज सुरुवा
७	रमानन्द चौलागाई	गेमस्काउट	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालय	काज सुरुवा

४.८ जग्गा प्राप्ती सम्बन्धि :

यस उद्यान भित्र पर्ने व्यक्तिको निजी जग्गालाई जग्गा प्राप्ती ऐन, २०३४ वमोजिम अधिग्रहण गरी मुआब्जा वितरण गर्नको लागि मिति २०७६/३/१८ मा प्रारम्भिक कारवाहीको प्रतिवेदन पेश भईसकेको छ। सो प्रतिवेदनमा उल्लेखित जग्गा सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची-६ मा समावेश गरिएको छ।

अनुसूची-१

नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित भानुभक्त प्राणी उद्यानको चारकिल्ला

खण्ड ६७) संख्या ३ नेपाल राजपत्र भाग ५ मिति २०७४।१।१८

नेपाल सरकार

वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको सूचना

नेपाल सरकारले तनहुँ जिल्लास्थित देहायको चारकिल्ला भित्रको ४२५ हेक्टर वन लगायतको क्षेत्रमा प्राणी उद्यान स्थापना गर्ने निर्णय गरेकोले सर्वसाधारणको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशन गरेको छ :-

प्राणी उद्यान क्षेत्रको चारकिल्ला

- पूर्व:** छिर्कने भञ्ज्याङ्ग जौवारी गाउँ जाने बाटोको केही भाग हुँदै पोखरी भञ्ज्याङ्ग हुँदै ठाडोबाटो हुँदै वनतर्फको बाटो भएर राई खोल्सी भएर जौवारी जाने मुख भएर गखर्क डाँडा हुँदै चालिसे खोला, शिसा खोला भएर गरम भञ्ज्याङ्ग ।
- पश्चिम:** मोती चौतारा हुँदै कटहरे फाँट हुँदै तिन पातेडाँडा हुँदै ढकाल नदी हुँदै भूमिदार गाउँ हुँदै साठी मुरे खोला हुँदै भञ्ज्याङ्ग चौतारा ।
- उत्तर:** गरम भञ्ज्याङ्गदेखि नावरुंग जाने कच्चीबाटो भन्दा दक्षिण हुँदै नावरुंगको आवादी भएर खोल्सी हुँदै बगुवा गाउँ हुँदै नेपाल डाँडाको आवादी हुँदै सिम्ने खोला हुँदै ठाडोबाटो भएर भालुखोला हुँदै भञ्ज्याङ्ग चौतारा ।
- दक्षिण:** छिर्कन भञ्ज्याङ्गदेखि पृथ्वी राजमार्ग हुँदै देउरालीको आवादी छेउ हुँदै मौती चौतारादेखि कटहरे फाँटसम्म ।

आज्ञाले,

प्रकाश माथेमा

नेपाल सरकारको सचिव

अनुसूची-२

भानुभक्त प्राणी उद्यानको लागि स्वीकृत अस्थायी
दरवन्दी विवरण र पदपूर्तिको अवस्था

दरवन्दीको विवरण				आ.व. २०७५/०७६ मा कायम रहेको दरवन्दी	आ.व. २०७६/०७७ मा कायम रहेको दरवन्दी	आ.व २०७७/०७८ को लागि स्वीकृत दरवन्दी			कैफियत
क्र.सं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	संख्या	संख्या	नयाँ सृजना भएको	कटौती हुने	जम्मा	
१	उपसचिव (प्रा.)	राजपत्राङ्कित द्वितीय (प्रा.)	नेपाल वन, नेशनल पार्कस् एण्ड वाईल्डलाईफ	१	०	०	०	०	स्थायी
२	संरक्षण अधिकृत	राजपत्राङ्कित तृतीय (प्रा.)	नेपाल वन, नेशनल पार्कस् एण्ड वाईल्डलाईफ	२	१	०	०	१	स्थायी
३	पशु चिकित्सक	राजपत्राङ्कित तृतीय (प्रा.)	नेपाल कृषि, भेटनरी	१	०	०	०	०	
४	नायव सुब्बा	राजपत्र अनङ्कित प्रथम (अप्रा.)	नेपाल प्रशासन, सामान्य प्रशासन	१	१	०	०	१	स्थायी
५	रेञ्जर	राजपत्र अनङ्कित प्रथम (प्रा.)	नेपाल वन, नेशनल पार्कस् एण्ड वाईल्डलाईफ	३	३	०	१	२	स्थायी
६	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	राजपत्र अनङ्कित प्रथम (प्रा.)	नेपाल कृषि, भेटनरी	१	०	०	०	०	स्थायी
७	सव- इञ्जिनियर	राजपत्र अनङ्कित प्रथम (प्रा.)	नेपाल इञ्जिनियरिङ, सिभिल, जनरल	१	१	०	०	१	स्थायी/ करार
८	लेखापाल	राजपत्र अनङ्कित प्रथम (अप्रा.)	नेपाल प्रशासन, लेखा	१	१	०	०	१	स्थायी
९	कम्प्युटर अपरेटर	राजपत्र अनङ्कित प्रथम (अप्रा.)	नेपाल विविध	१	१	०	०	१	स्थायी/ करार
१०	सिनियर गेमस्काउट	राजपत्र अनङ्कित द्वितीय (प्रा.)	नेपाल वन, नेशनल पार्कस् एण्ड वाईल्डलाईफ	०	१	०	०	१	स्थायी
११	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन		२	२	०	०	२	स्थायी/ करार
१२	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन		१	१	०	०	१	स्थायी/ करार
१३	गेमस्काउट	श्रेणी विहिन	नेपाल वन, नेशनल पार्कस् एण्ड वाईल्डलाईफ	६	५	०	०	५	स्थायी
			जम्मा	२१	१७	०	१	१६	

अनुसूची-३

भानुभक्त प्राणी उद्यानमा कार्यरत कर्मचारीहरु सहभागी भएको तालिमको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम, थर	पद	मिति	तालिमको नाम, स्थान
१	वीरेन्द्र प्रसाद कंडेल	संरक्षण अधिकृत	२०७६।१०।०९ देखि २०७६।१०।१५ सम्म	Hydropower EIA Manual TOT Workshop, पोखरा, कास्की
२	वीरेन्द्र प्रसाद कंडेल	संरक्षण अधिकृत	२०७६।११।२१ देखि २०७६।११।२४ सम्म	Gender Equality and Social Inclusion Workshop, गोदावरी, ललितपुर
३	सुदिप राज अधिकारी	रेञ्जर	२०७६।०७।२६ देखि २०७६।०७।३० सम्म	विश्व रेञ्जर कंग्रेस, सौराहा, चितवन
४	लव गुरागाई	रेञ्जर	२०७६।१०।०६ देखि २०७६।१०।०८ सम्म	LMBIS तालिम, सौराहा, चितवन
५	सुवास पोखरेल	रेञ्जर	२०७६।१०।०६ देखि २०७६।१०।०८ सम्म	LMBIS तालिम, सौराहा, चितवन

अनुसूची-४

आ.व. २०७६/०७७ मा भानुभक्त प्राणी उद्यान भ्रमण गर्ने
विशिष्ट व्यक्तिहरुको विवरण

क्र.सं.	मिति	भ्रमण गर्ने व्यक्तिको नाम	पद	कार्यालय/संस्था	भ्रमण टोलीका अन्य सदस्य	भ्रमणको उद्देश्य
१	२०७६/०४/२८	शंकर भण्डारी	पुर्व मन्त्री	वन तथा वातावरण मन्त्रालय	डोवाटे वि.क. प्रदेश सांसद, गण्डकी प्रदेश	अवलोकन
२	२०७६/०८/२१	विष्णु प्रसाद श्रेष्ठ हरि प्रसाद पाण्डे	उपसचिव	रा.नि. तथा व.ज.सं. विभाग, वन तथा वातावरण मन्त्रालय		व्यवस्थापन र निर्माणको अवलोकन
३	२०७६/०९/२८	वेद कुमार ढकाल	उपसचिव	राष्ट्रिय प्राणी उद्यान, भक्तपुर		निरिक्षण तथा अवलोकन भ्रमण
४	२०७६/१०/१८	यम प्रसाद पोखरेल	सचिव	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश		निरिक्षण तथा अनुगमन
५	२०७७/०३/०८	डा. रामचन्द्र कंडेल	निमित्त महानिर्देशक	रा.नि. तथा व.ज.सं. विभाग, काठमाडौं	डा. चिरञ्जिवी प्रसाद पोखरेल, प्रमुख, सदर चिडियाखाना	निरिक्षण तथा अनुगमन

अनुसूची-६

मुआब्जा वितरणको प्रयोजनार्थ संकलित भानुभक्त प्राणी उद्यानको सिमाना (क्षेत्र) भित्र पर्ने जग्गाहरूको विवरण

क्र. सं.	जग्गाधनीको नाम, थर	ठेगाना	दर्ता नं.	जग्गाधनीको विवरण			खेत			जग्गाधनीको विवरण			वारी			प्रकार				
				गा.वि.स.	वडा नं.	कि.नं.	रोपनी	आना	पैसा	दाम	प्रकार	गा.वि.स.	वडा नं.	कि.नं.	रोपनी		आना	पैसा	दाम	
																				वारी
१	सम्सेर बहादुर साकी	भानु -६	६७	-	-	-	-	-	-	-	-	१४	२	३	१	वारी/दोयम				
२	देव बहादुर श्रेष्ठ	बरभञ्ज्याङ -७	६८	-	-	-	-	-	-	-	-	२	१०	१	१	पाखो/सिम				
३	मनमाया आले मगर	भानु -६	७५	-	-	-	-	-	-	-	-	६	४	२	२	वारी/सीम				
४	विष्णु बहादुर श्रेष्ठ	बरभञ्ज्याङ -६	७७	-	-	-	-	-	-	-	-	१	११	३	१	पाखो/सीम				
	नन्द बहादुर श्रेष्ठ			-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	२	३	०	पाखो/चाहार			
	चन्द्र मान श्रेष्ठ			-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	११	३	१	पाखो/सीम			
	भक्त बहादुर श्रेष्ठ			-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	११	३	०	पाखो/सीम			
५	कृष्ण बहादुर श्रेष्ठ	बरभञ्ज्याङ-४	७६	नाबरुङ	४/ख	८४	१	१५	३	२	खेत/सिम	४/ख	४/ख	७९	१	३	०	पाखो/चाहारा		
६	राम प्रसाद पत्त	ब्यास-१२, देउराली	७४	नाबरुङ	१/ज	४०	५	०	१	१	खेत/दोयम	४/ख	४/ख	९३	१	३	३	वारी/सीम		
७	दान बहादुर थापा मगर	भानु -६, नाबरुङ	७३	नाबरुङ	१/ज	५	०	८	०	२	खेत/सीम	-	-	-	-	-	-	-		
८	हरि माया सुवेदी (मि. - गिरीराज सुवेदी)	ब्यास -१२, देउराली	७४	नाबरुङ	४/घ	१०	७	०	०	२	खेत/दोयम	४/घ	४/घ	११	२	०	०	०	०	पाखो/सीम

१	नेत्र बहादुर मगर	ब्यास -१२, देउराली	१२	कलुंड	४/घ	१	३	८	०	०	०	खेत/सिम	-	-	-	-	-	-
१०	विष्णु बहादुर बैरे थापा (मि. -जीमाया थापा वरै)	भानु -६	१०	नाबरुड	४/घ	२०	१	१२	०	२	२	खेत/दोयम	-	-	-	-	-	-
११	श्यामकृष्ण लोहनी	ब्यास -१२, देउराली	८९	-	-	-	-	-	-	-	-	-	फराकचौर	५/भक	१	११	०	४
१२	देवेन्द्र बहादुर कार्की	भानु -६	१३	-	-	-	-	-	-	-	-	-	नाबरुड	४/ख	५	१४	१	२
१३	केशर बहादुर थापा	ब्यास -१२, देउराली	८८	नाबरुड	५/ग	१३	३	१४	०	०	०	खेत/दोयम	-	-	-	-	-	-
१४	काले परियार	भानु -५	८७	नाबरुड	५/ग	१५	७	९	२	२	२	खेत/दोयम	-	-	-	-	-	-
१५	दिर्घ सिंह कार्की	भानु -६	९४	नाबरुड	४/ख	२९	१	५	०	३	३	खेत/सिम	-	-	-	-	-	-
१६	तारा बहादुर कार्की	ब्यास-१२, देउराली	८६	नाबरुड	४/घ	२	२	१३	२	१	१	खेत/दोयम	नाबरुड	४/ग	१४	८	३	२
१७	नन्द गोपाल कार्की	ब्यास-१२, देउराली	८५	नाबरुड	४/घ	१	३	१५	३	२	२	खेत/दोयम	-	-	-	-	-	-
१८	राजन प्रसाद पन्थ	ब्यास-१२, देउराली	९५	कलुंड	७/ख	७	६	०	०	०	०	खेत/दोयम	कलुंड	७/ख	४	०	०	०
१९	कृष्ण कुमारी पन्थ	ब्यास-१२	९६	कलुंड	७/ख	८	१०	०	०	०	०	खेत/दोयम	कलुंड	७/ख	४	०	१	०
२०	लोकराज लोहनी	ब्यास-१२, देउराली	९७	नाबरुड	९/ज	१५	१	१२	३	२	२	खेत/अब्बल	-	-	-	-	-	-
२१	लक्ष्मी परियार	जिता-७, लमजुङ	२६३	-	-	-	-	-	-	-	-	खेत/अब्बल	मैवल	५/ख	२	१२	१	०

७४	राम बहादुर थापा	भानु -६	१६६	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१०	३	३	दोयम/वारी	
७५	डिल बहादुर थापा	भानु -६	१६७	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१५	१	१	वारी/दोयम	
७६	वसन्त बहादुर थापा	भानु -६	१६९	नावरुङ्ग	५/क	२७	१	६	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६	३	३	वारी/चाहारा	
७७	गोविन्द थापा	ब्यास -१२, छिर्कन	१७०	मैवल	३/ट	६	४	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	-	-	-	-	
७८	प्रेम बहादुर थापा मगर	ब्यास -५, दमौली	२६५	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	४/ख	२	०	२	पाखो/सीम
७९	शुरज थापा	ब्यास -१२	१६३	मैवल	३/ज	१	३	१०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	-	-	-	-	
८०	नारान सिं थापा	ब्यास-१२	१६४	नावरुङ्ग	४/ग	१	०	६	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	-	-	-	-	
	राम बहादुर थापा			नावरुङ्ग	४/घ	६	४	१३	१	३	१	३	१	३	१	३	१	३	१	-	-	-	-	
८१	राम चन्द्र क्षेत्री (सि -समुन्द्र बहादुर काकी)	भानु -६, मुलावारी	१८७	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	४/ख	४३	३	१	पाखो/चाहारा
८२	विर बहादुर मगर	भानु -५, नावरुङ्ग	१८६	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	४/ख	८६	०	०	सिम/पाखो
८३	हरि प्रसाद पन्थ	ब्यास -१२, देउराली	१६५	कलुङ	७/ख	६	७	२	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३/घ	७	०	०	सिम/पाखो
८४	काशिराज सुवेदी, केशवराज सरवेदी, श्रीधिराम सुवेदी (विष्णु प्रसाद सुवेदी को ना)	भरतपुर -१८	१६१	नावरुङ्ग	४/घ	१०	३	१	१	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	-	-	-	-	
८५	रन बहादुर दुरा भन्ने रन बहादुर गुरुङ, दान बहादुर दुरा, जस बहादुर दुरा	भानु -६	१५९	कलुङ	४/छ	४	३	१३	३	१	१	३	३	३	३	३	३	३	३	४/छ	-	-	-	-

१९	मधुमाया कार्की क्षेत्री भन्ने मधुकुमारी देवी	भानु -६, नावरुङ	२१०	नावरुङ	५/क	२४	१	३	०	२	खेत/दोयम	-	-	-	-	-	-	-	
१००	भक्त बहादुर आले	भानु -६, नावरुङ	२११	नावरुङ	५/ख	२६	४	१३	२	१	खेत/सीम	-	-	-	-	-	-	-	
१०१	खिल बहादुर थापा	भानु -६, नावरुङ	२१३	नावरुङ	९/ज	२४	०	४	०	१	खेत/अब्वल	-	-	-	-	-	-	-	
१०२	अम्बर बहादुर कार्की	भानु -६, नावरुङ	२१५	-	-	-	-	-	-	-	-	नावरुङ	५/ग	३१	६	०	०	०	सीम/पाखो
१०३	नेत्र माया श्रेष्ठ	भानु -५, नावरुङ	२१६	नावरुङ	४/ख	३०	१	९	१	०	खेत/सीम	२४४५	-	-	-	-	-	-	-
१०४	पद्म बहादुर थापा	भानु -५, नावरुङ	२१९	नावरुङ	४/ख	३२	३	५	०	२	खेत/सीम	पा.न	-	-	-	-	-	-	-
१०५	कृष्ण बहादुर थापा	भानु -५, नावरुङ	२१८	नावरुङ	५/ग	३८	५	०	०	०	खेत/दोयम	-	-	-	-	-	-	-	-
१०६	कृष्ण कुमारी थापा, केश कुमारी थापा	भानु -६, नावरुङ	२१४	नावरुङ	४/घ	१२	६	५	२	०	खेत/दोयम	-	-	-	-	-	-	-	-
१०७	मिठी दाहानी	ब्यास -२, दमौली	२१७	मैवल	३/भक	१	५	५	१	०	खेत/सीम	-	-	-	-	-	-	-	-
१०८	सोपी चन्द्र कार्की	भानु -६, नावरुङ	२२४	नावरुङ	५/ख	२३	४	१४	२	३	खेत/सीम	-	-	-	-	-	-	-	-
१०९	राम बहादुर नौरे	ब्यास -१२, देउराली	२४९	-	-	-	-	-	-	-	-	कलुङ	२/क	३	२	४	२	२	वारी/अब्वल
११०	आइतमाया परियार	ब्यास -१, तालघारी	२४८	-	-	-	-	-	-	-	-	कलुङ	२/क	४	५	२	२	१	वारी/अब्वल
१११	सुरेश थापा	कामनपा -१६, कालधारा	२४४	कलुङ	२/क	१५	४	३	३	०	खेत/दोयम	मैवल	५/ख	६	८	१०	१	३	पाखो/दोयम
११२	मनदेवी भन्ने सन्तकुमारी आले	भानु -६, स्याउली	२४३	नावरुङ	५/ख	२५	४	१५	२	१	खेत/दोयम	-	-	-	-	-	-	-	-
११३	ब्याम माया थापा मगर	ब्यास -१२, छिर्कन जौवारी	२४०	मैवल	५/ख	३१	१	४	३	२	खेत/दोयम	-	-	-	-	-	-	-	-
११४	किस्न बहादुर तमाङ	भानु -६	२५६	-	-	-	-	-	-	-	-	नावरुङ	८/ख	३४	०	४	०	०	पाखो/सीम

सारांश

- १) निजी नम्बरी जग्गाहरूको संख्या :- १२४
- २) निजी नम्बरी जग्गा (कित्ता अनुसार) को संख्या :- २२६
- ३) निजी नम्बरी जग्गामा रहेका घरहरूको संख्या :- ५
- ४) निजी नम्बरी जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल :-
 - क) खेत : ४८५ रोपनी १५ आना ० पैसा २.५ दाम ।
 - ख) वारी : ४२६ रोपनी ०२ आना ० पैसा ०१ दाम ।जम्मा : ९१२ रोपनी ०१ आना ० पैसा ३.५ दाम
- ५) फिल्ड बुक पेश भएका तर लालपुर्जा नभएका जग्गाहरूको संख्या (कित्ता अनुसार) - ४ वटा ।
 - जम्मा क्षेत्रफल - १९ रोपनी १३ आना ० पैसा ०२ दाम ।
- ६) वडाको सिफारिस मात्र भएका जग्गाहरूको संख्या - २ वटा ।
 - जम्मा क्षेत्रफल - २ रोपनी ० आना ० पैसा ०१ दाम ।
- ७) ऐलानी जग्गामा रहेका घर/टहराहरूको संख्या - ८ वटा ।
- ८) ऐलानी जग्गामा रहेका घर/टहराहरूको क्षेत्रफल - ३ रोपनी ११ आना ।

अनुसूची-७

भानुभक्त प्राणी उद्यानमा पाइएका चराहरुको विवरण

SN	Common Name	Order	Family	Genus	Species
1	Mountain Hawk Eagle	Accipitriformes	Accipitridae	Nisaetus	nipalensis
2	Egyption Vulture	Accipitriformes	Accipitridae	Neophron	percnopterus
3	Himalayan Vulture	Accipitriformes	Accipitridae	Gyps	himalayensis
4	Black Kite	Accipitriformes	Accipitridae	Milvus	migrans
5	Booted Eagle	Accipitriformes	Accipitridae	Hieraetus	pennatus
6	Creasted Serpent Eagle	Accipitriformes	Accipitridae	Spilornis	cheela
7	Himalayan Buzzard	Accipitriformes	Accipitridae	Buteo	burmanicus
8	Himalayan Swiftlet	Apodiformes	Apodidae	Aerodarnus	brevirostris
9	Large Tailed Nightjar	Caprimulgiformes	Caprimulgidae	Caprimulgus	macrurus
10	Oriental Turtle Dove	Columbiformes	Columbidae	Streptopelia	orientalis
11	Spotted Dove	Columbiformes	Columbidae	Spilopelia	chinensis
12	White-throated Kingfisher	Coraciiformes	Alcedinidae	Halcyon	smyrnensis
13	Indian Roller	Coraciiformes	Coraciidae	Coracias	benghalensis
14	Dollar Bird	Coraciiformes	Coraciidae	Eurystomus	orientalis
15	Blue-bearded Bee-eater	Coraciiformes	Meropidae	Nyctyornis	athertoni
16	Chestnut-headed Bee-eater	Coraciiformes	Meropidae	Merops	leschenaultii
17	Green Bee-eater	Coraciiformes	Meropidae	Merops	orientalis
18	Greater Coucal	Cuculiformes	Cuculidae	Cetropus	sinensis
19	Green-billed Malkoha	Cuculiformes	Cuculidae	Phaenicophaeus	tristis
20	Sirkeer Malkoha	Cuculiformes	Cuculidae	Taccocua	leschenaultii
21	Common Hawk Cuckoo	Cuculiformes	Cuculidae	Hierococcyx	varius
22	Eurasian Cuckoo	Cuculiformes	Cuculidae	Cuculus	canorus
23	Lesser Cuckoo	Cuculiformes	Cuculidae	Cuculus	poliocephalus
24	Gray bellied Cuckoo	Cuculiformes	Cuculidae	Cacomantis	passerinus
25	Plaintive Cuckoo	Cuculiformes	Cuculidae	Cacomantis	merulinus
26	Asian Koel	Cuculiformes	Cuculidae	Eudynamys	scolopaceus
27	Common Kestrel	Falconiformes	Falconidae	Falco	tinnunculus
28	Eurasian Hobby	Falconiformes	Falconidae	Falco	subbuteo
29	Collared Falconet	Falconiformes	Falconidae	Microhierax	caerulescens
30	Black Francolin	Galliformes	Phasianidae	Francolinus	francolinus
31	Hill Partige	Galliformes	Phasianidae	Arborophila	torqueola
32	Thick-billed Warbler	Passeriformes	Acrocephalidae	Iduna	aedon
33	Oriental Skylark	Passeriformes	Alaudidae	Alauda	gulgula
34	Scarlet Minivet	Passeriformes	Campephagidae	Pericrocotus	speciosus
35	Large Cuckoo Shrike	Passeriformes	Campephagidae	Coracina	macei
36	Black-winged Cuckoo Shrike	Passeriformes	Campephagidae	Coracina	melaschistos

SN	Common Name	Order	Family	Genus	Species
37	Abberant Bush Warbler	Passeriformes	Cettiidae	Horornis	flavolivaceus
38	Grey-sided Bush Warbler	Passeriformes	Cettiidae	Cettia	brunnifrons
39	Abbrant Bush Warbler	Passeriformes	Cettiidae	Cettia	flavolivacea
40	Grey-bellied Tesia	Passeriformes	Cettiidae	Tesia	cyaniventer
41	Common Tailorbird	Passeriformes	Cisticolidae	Orthotomus	sutorius
42	Grey-breasted Prinia	Passeriformes	Cisticolidae	Prinia	hodgsonii
43	Rufous Treepie	Passeriformes	Corvidae	Dendrocitta	vagabunda
44	Grey Treepie	Passeriformes	Corvidae	Dendrocitta	formosae
45	Red-billed Blue Magpie	Passeriformes	Corvidae	Urocissa	erythroryn- cha
46	Common Green Magpie	Passeriformes	Corvidae	Cissa	chinensis
47	Large-billed Crow	Passeriformes	Corvidae	Corvus	macroorchyn- chos
48	Fire-breasted Flowerpecker	Passeriformes	Dicaeidae	Dicaeum	ignipectus
49	Black Drongo	Passeriformes	Dicruridae	Dicrurus	macrocerus
50	Lesser Racket-tailed Drongo	Passeriformes	Dicruridae	Dicrurus	remifer
51	Bronzed Drongo	Passeriformes	Dicruridae	Dicrurus	aeneus
52	Spangled Dorngo	Passeriformes	Dicruridae	Dicrurus	barctatus
53	Greater Racket-tailed Drongo	Passeriformes	Dicruridae	Dicrurus	paradiseus
54	White-bellied Drongo	Passeriformes	Dicruridae	Dicrurus	caerulescens
55	White-rumped Munia	Passeriformes	Estrildidae	Lonchura	striata
56	Long-tailed Broadbilled	Passeriformes	Eurylaimidae	Psarisomus	dalhousiae
57	Long-tailed Shrike	Passeriformes	Laniidae	Lanius	schach
58	Brown Shrike	Passeriformes	Laniidae	Lanius	cristatus
59	Grey-backed Shrike	Passeriformes	Laniidae	Lanius	tephronotus
60	Jungle Babbler	Passeriformes	Leiothrichidae	Argya	striata
61	Chestnut-crowned Laughingthrush	Passeriformes	Leiothrichidae	Trochalop- teron	erythroceph- alum
62	Spiny Babbler	Passeriformes	Leiothrichidae	Turdoides	nipalensis
63	White-crested Laughingth-rush	Passeriformes	Leiothrichidae	Garrulax	leucolophus
64	Red-billed Leiothrix	Passeriformes	Leiothrichidae	Leiothrix	lutea
65	Asian Paradise Flycatcher	Passeriformes	Monarchidae	Terpsiphone	paradisi
66	Olive-backed Pipit	Passeriformes	Motacillidae	Anthus	hodgsoni
67	Grey Wagtail	Passeriformes	Motacillidae	Motacilla	cinerea
68	White Wagtail	Passeriformes	Motacillidae	Motacilla	alba
69	Oriental Magpie Robin	Passeriformes	Muscicapidae	Copsychus	saularis
70	Rufous-bellied Niltava	Passeriformes	Muscicapidae	Niltava	sundara
71	Small Niltava	Passeriformes	Muscicapidae	Niltava	macgrigoriae
72	Slaty Blue Flycatcher	Passeriformes	Muscicapidae	Ficedula	tricolor
73	Taiga Flycatcher	Passeriformes	Muscicapidae	Ficedula	albicilla
74	Verditer Flycatcher	Passeriformes	Muscicapidae	Eumyias	thalassinus

SN	Common Name	Order	Family	Genus	Species
75	Rufous-gorgeted Flycatcher	Passeriformes	Muscicapidae	Ficedula	strophciata
76	Blue-fronted Redstart	Passeriformes	Muscicapidae	Phoenicurus	frontalis
77	Plumbeous Water Redstart	Passeriformes	Muscicapidae	Rhyacornis	fuliginosa
78	Blue Rock Thrush	Passeriformes	Muscicapidae	Monticola	solitarius
79	Chestnut-bellied Rock Thrush	Passeriformes	Muscicapidae	Monticola	rufiventris
80	Grey Bushchat	Passeriformes	Muscicapidae	Saxicola	ferreus
81	Pied Bushchat	Passeriformes	Muscicapidae	Saxicola	caprata
82	Common Stonechat	Passeriformes	Muscicapidae	Saxicola	torquata
83	Pale Blue Flycatcher	Passeriformes	Muscicapidae	Cyornis	unicolor
84	Bluethroat	Passeriformes	Muscicapidae	Luscinia	svecica
85	Siberian Rubythroat	Passeriformes	Muscicapidae	Luscinia	calliope
86	Blue Whistling Thrush	Passeriformes	Muscicapidae	Myophonus	caeruleus
87	Slaty-backed Forktail	Passeriformes	Muscicapidae	Enicurus	schistaceus
88	Spotted Forktail	Passeriformes	Muscicapidae	Enicurus	maculatus
89	Black-backed Forktail	Passeriformes	Muscicapidae	Enicurus	immaculatus
90	Purple Sunbird	Passeriformes	Nectariniidae	Cinnyris	asiaticus
91	Crimson Sunbird	Passeriformes	Nectariniidae	Aethopyga	siparaja
92	Maroon Oriole	Passeriformes	Oriolidae	Oriolus	traillii
93	Black-lored Tit	Passeriformes	Paridae	Machlolophus	xanthogenys
94	Great Tit	Passeriformes	Paridae	Parus	major
95	House Sparrow	Passeriformes	Passeridae	Passer	domesticus
96	Eurasian Tree Sparrow	Passeriformes	Passeridae	Passer	montanus
97	Hume's Leaf Warbler	Passeriformes	Phylloscopidae	Phylloscopus	humei
98	Grey-hooded Warbler	Passeriformes	Phylloscopidae	Phylloscopus	xanthoschistos
99	Chestnut-crowned Warbler	Passeriformes	Phylloscopidae	Phylloscopus	castaniceps
100	Buff-barred Warbler	Passeriformes	Phylloscopidae	Phylloscopus	pulcher
101	Ashy-throated Warbler	Passeriformes	Phylloscopidae	Phylloscopus	muculipennis
102	Greenish Warbler	Passeriformes	Phylloscopidae	Phylloscopus	trochiloides
103	Whistler's Warbler	Passeriformes	Phylloscopidae	Seicercus	whistleri
104	Black-crested Bulbul	Passeriformes	Pycnonotidae	Pycnonotus	melanicterus
105	Red-vented Bulbul	Passeriformes	Pycnonotidae	Pycnonotus	cafer
106	Himalayan Bulbul	Passeriformes	Pycnonotidae	Pycnonotus	leucogenys
107	Ashy Bulbul	Passeriformes	Pycnonotidae	Hemixos	flavala
108	Black Bulbul	Passeriformes	Pycnonotidae	Hypsipetes	leucocephalus
109	White-throated Fantail	Passeriformes	Rhipiduridae	Rhipidura	hypoxantha
110	Chestnut-bellied Nuthatch	Passeriformes	Sittidae	Sitta	cinnamoventris
111	Velvet-fronted Nuthatch	Passeriformes	Sittidae	Sitta	frontalis
112	White-tailed Nuthatch	Passeriformes	Sittidae	Sitta	himalayensis

SN	Common Name	Order	Family	Genus	Species
113	Grey-headed Canary Fly-catcher	Passeriformes	Stenostiridae	Culicicapa	ceylonensis
114	Yellow-bellied Fantail	Passeriformes	Stenostiridae	Chelidorhynx	hypoxantha
115	Common Myna	Passeriformes	Sturnidae	Acridotheres	tristis
116	Jungle Myna	Passeriformes	Sturnidae	Acridotheres	fuscus
117	Barn Swallow	Passeriformes	Hirundinidae	Hirundo	rustica
118	Black-chinned Babbler	Passeriformes	Timaliidae	Cyanoderma	pyrrhops
119	Rusty-cheeked Scimitar Babbler	Passeriformes	Timaliidae	Pomatorhinus	erythrogegens
120	Streak-breasted Scimitar Babbler	Passeriformes	Timaliidae	Pomatorhinus	ruficollis
121	Black-throated Thrush	Passeriformes	Turdidae	Turdus	atrogularis
122	Pied Thrush	Passeriformes	Turdidae	Geokichla	wardii
123	White-bellied Erpornis	Passeriformes	Vireonidae	Erpornis	zantholeuca
124	Oriental White-eye	Passeriformes	Zosteropidae	Zosterops	palpebrosus
125	Indian Pond Heron	Pelecaniformes	Ardeidae	Ardeola	grayii
126	Little Egret	Pelecaniformes	Ardeidae	Egretta	garzetta
127	Lineated Barbet	Piciformes	Megalaimidae	Megalaima	lineata
128	Blue-throated Barbet	Piciformes	Megalaimidae	Megalaima	asiatica
129	Great Barbet	Piciformes	Megalaimidae	Psilopogon	virens
130	Grey-headed Woodpecker	Piciformes	Picidae	Picus	canus
131	Lesser Yellownape	Piciformes	Picidae	Picus	chlorolophus
132	Fluvous-breasted Woodpecker	Piciformes	Picidae	Dendrocopos	macei
133	Grey-capped Pygmy Woodpecker	Piciformes	Picidae	Dendrocopos	canicapillus
134	Greater Yellownape	Piciformes	Picidae	Chrysophlegma	flavinucha
135	Himalayan Goldenback	Piciformes	Picidae	Dinopium	shorii
136	Rose-ringed Parakeet	Psittaciformes	Psittaculidae	Psittacula	krameri
137	Asian Barred Owlet	Strugiformes	Strigidae	Glauucidium	cuculoides
138	Collared Owlet	Strugiformes	Strigidae	Glauucidium	brodiei
139	Jungle Owlet	Strugiformes	Strigidae	Glauucidium	radiatum
140	Spotted Owlet	Strugiformes	Strigidae	Athene	brama
141	Brown Wood Owl	Strugiformes	Strigidae	Strix	leptogrammica

अनुसूची-द

भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालयका कार्यालय प्रमुखहरुको विवरण

क.सं.	कार्यालय प्रमुखको नाम	पद	देखि	सम्म
१	श्री लोकेन्द्र अधिकारी	निमित्त प्रमुख संरक्षण अधिकृत	२०७४/९/३०	२०७५/८/५
२	श्री वीरेन्द्र प्रसाद कंडेल	निमित्त प्रमुख संरक्षण अधिकृत	२०७५/८/९	२०७६/३/३१
३	श्री वीरेन्द्र प्रसाद कंडेल	संरक्षण अधिकृत	२०७६/४/१	२०७७/२/२१
४	श्री रुपक महर्जन	संरक्षण अधिकृत	२०७७/३/५	हाल सम्म

प्रकाशक :

भानुभक्त प्राणी उद्यान कार्यालय

छिर्कन, तनहुँ

फोन नं. ९८५६०६६६२०, ९८५६०२२२४७

इमेल: zoologicalgardenbhanu2018@gmail.com

वेबसाइट: www.bhanubhaktazoologicalgarden.gov.np